

Bertil Højje
0155 - 26 40 61

1998-09-25

231-1881-1998

Bildande av naturreservatet Putbergen i Gnesta kommun.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Reservatets benämning: Naturreservatet Putbergen

Objektnummer: 0461- 02- 074

Kommun: Gnesta

Registerområde: Gryts församling

Lägesbeskrivning: Ca 4 km norr om Ånhammars säteri, topografiska kartan nr 107 1, ekonomiska kartan nr 107 22

Gräns: Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på karta tillhörande ärendet

Fastigheter: Ånhammar 1:1 m.fl.

Markägare: Privat

Area: 13,5 ha

Därav landarea: 13,5 ha

Naturtyper:

Hällmarkstallskog	Ca 6,0 ha
Barrblandskog	Ca 5,5 ha
Tallmosse	Ca 1,5 ha
Barrsumpskog	Ca 0,5 ha

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

BESKRIVNING AV RESERVATET

Putbergen är namnet på ett barrträdsdominerat skogsområde beläget mellan 70- 80 möh i de centrala delarna av Mälarmården. Skogen har under lång tid i stort sett fått utvecklas fritt från skogliga åtgärder. Åldern på skogen är i allmänhet mellan 250- 300 år. En hel del av tallarna når en ålder över 300 år. Därigenom har detta skogsbestånd den högsta åldern av alla kända gammelskogsbestånd i länet. Området har mycket höga naturskogsvärden och ger ett starkt intryck av vildmark. Skogen har lång kontinuitet, trots att vissa avverkningar utfördes under åren 1897- 1916. Några påtagliga spår efter dessa avverkningar är svåra att finna, förutom de kolvedsres som fortfarande står kvar på hållmarkerna i reservatets norra del efter kolvedshuggningarna 1914. En brand drog fram över området för ca 170 år sedan. Huvuddelen av det dåvarande tallbeståndet överlevde branden, men en viss föryngring av gran kom då till stånd.

Hällmarker med tall dominerar i dag området. Det finns också blöta eller fuktiga partier. Reservatets nordvästra hörn utgörs t ex av en våtmark, bevuxen med bl.a. skvattram och lågvuxna tallar i varierande åldrar. I det inre av reservatet förekommer ett antal små kärr. I några av dessa kärr har nästan samtliga gamla tallar dött, men dessa torrakor står fortfarande kvar på rot. Området genomkorsas också av några sänkor med fuktigare och tjockare jordlager. I dessa partier förekommer också en hel del gran. Torrakor och vindfällan (låg) förekommer rikligt inom i stort sett hela området. Vindfällena är till största delen ett resultat från stormfällningarna under åren 1954 och 1969. Enstaka äldre lågor från tidigt 1900-tal, eventuellt sent 1800-tal, kan skönjas i form av nästan helt nedmultnande vindfällan i torr, näringsfattig hållmarksmiljö. Högstubbar förekommer också rikligt liksom håltrad både av levande och döda träd.

Markerna är utpräglade örtfattiga, vilket beror på berggrundens och moränmaterialens sura innehåll och dåliga vittringskapacitet. Svampfloran är däremot av stort intresse med förekomst av många sällsynta tickor samt en artrik samling av spindelskivlingar. Även lavfloran uppvisar många ovanliga arter, de flesta knutna till död ved av gran och tall. Fågellivet karakteriseras av olika hackspettarter, t o m den tretåiga hackspetten förekommer i området.

Gammelskogen är också en viktig livsmiljö för den lägre faunan, bl.a. har vissa hotade vedlevande evertebrater påträffats i området.

Området är ett av de tre, från naturvårdssynpunkt högst klassade områden i länets urskogsinventering, som på Naturvårdsverkets uppdrag utfördes i början av 1980-talet. På grund av de höga naturvärdena är också området klassat som riksintresse för naturvården.

Förutom de höga naturvetenskapliga värdena har området också betydelse för friluftslivet. Urskogsartade skogsområden lockar alltid till sig naturintresserade som vill bedriva naturstudier av olika slag. Någon bilväg till området, öppen för allmänheten finns inte. Reservatet nås enklast från Sörmlandsleden, en vandringsled som passerar igenom reservatet i dess sydöstra del.

BESLUT

3(5)

Datum

Dnr

1998-09-25

231-1881-1998

ÄRENDETS BEREDNING

Genom initiativ av dåvarande jordbruksministern och ägaren till Ånhammars säteri avsattes området i början av 1940-talet som ett s.k. privat reservat, d.v.s. ägaren beslöt sig för att på eget bevåg avstå från avverkningar inom området. Intresset och ansvaret för att bevara området orört övertogs sedan av sonen. Området har på familjens initiativ inventerats och beskrivits av flera skogsforskare. De höga naturvärdena har som ovan framgått även uppmärksammats i Naturvårdsverkets landsomfattande urskogsinventering där området, i den klassning som gjordes, fick högsta naturvärde, (klass I). I samband med generationsskifte av ägare till Ånhammars säteri togs en diskussion upp med Länsstyrelsen och Naturvårdsverket om möjligheterna att åstadkomma ett permanent skydd som naturreservat med stöd av naturvårdslagen. En ekonomisk överenskommelse har därefter träffats med markägarna om intrångsersättning för att skogen även i fortsättningen skall få utvecklas fritt. Länsstyrelsen har därefter upprättat ett förslag till naturreservat. Förslaget har sänts på remiss till Naturvårdsverket, Gnesta kommun, Skogsvårdsstyrelsen, markägaren samt vissa ideella föreningar.

Efter att ha beaktat de inkomna synpunkterna och efter samråd med Gnesta kommun enligt 43 § naturvårdslagen, har länsstyrelsen fattat detta beslut.

GRUND FÖR BESLUTET

Putbergens naturreservat utgörs av ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område med gammal skog med stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer, bl.a. många hotade arter. Området har anslående, intresseväckande gammelskogs karaktär. Området bör särskilt skyddas på grund av dess biologiska värden och betydelse för kännedomen om landets natur.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar länsstyrelsen det område som markerats på karta, tillhörande ärendet, som naturreservat.

Reservatet skall benämnas **Naturreservatet Putbergen**

ÄNDAMÅLET MED NATURRESERVATET

Ändamålet med reservatet är att bevara ett urskogs/naturskogsartat område med dess flora och fauna och naturliga successioner. Ändamålet är även att - inom ramen för detta mål - ge möjlighet till naturupplevelse och vetenskaplig forskning i orörd natur.

ÄNDAMÅLET SKALL TRYGGAS

Genom att inga som helst skogliga eller motsvarande åtgärder företas inom reservatet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, ändrad 1991:1165) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
3. anlägga luft- eller markledning
4. anordna upplag
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna
6. avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
8. framföra motordrivet fordon
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
10. upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling
11. kalka eller gödsla marken

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. utmärkning av och upplysning om reservatet
2. bibehållande av Sörmlandsleden eller om det av skyddssynpunkt bedöms nödvändigt, omläggning av leden

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon
2. tälta
3. elda
4. störa djurlivet t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo än 100 meter

BESLUT

5(5)

Datum

Dnr

1998-09-25

231-1881-1998

5. bryta kvistar, fälla, eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
- 6 a. plocka växter eller växtdelar med undantag för bär
- 6 b. plocka eller samla lavar eller svampar med undantag för matsvamp
7. fånga och insamla ryggradslösa djur på ett sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs, t.ex. levande och död ved
8. medföra okopplad hund eller annat husdjur
9. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Länsstyrelsen fastställer skötselplan
2. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i Södermanlands län

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bo Holmberg, ordförande samt ledamöterna Alf Egnerfors, Hans Ekström, Göte Eriksson, Ingrid Fäldt, Torsten Holmström, Marita Bengtsson, Viking Jonsson, Tommy Hamberg, Sten E Karlsson, Kristina Malmnäs, Christina Andersson, Henrik Landerholm, Torbritt Bökman och Margareta Wallin.

Bo Holmberg

Bertil Höije